

Rolnummer 5153
Arrest nr. 27/2014 van 13 februari 2014

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 38, § 3, van het decreet van het Waalse Gewest van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt, zoals vervangen bij artikel 13 van het decreet van 4 oktober 2007, gesteld door de Raad van State.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en A. Alen, de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût en T. Giet, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, emeritus voorzitter M. Bossuyt, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij arrest nr. 213.404 van 24 mei 2011 in zake de nv « I.B.V. & Cie » (Industrie du bois de Vielsalm & Cie) tegen het Waalse Gewest, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 1 juni 2011, heeft de Raad van State de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 38, § 3, van het Waalse decreet van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt, zoals gewijzigd bij artikel 13 van het decreet van 4 oktober 2007 tot wijziging van het decreet van 12 april 2001 betreffende de gewestelijke elektriciteitsmarkt, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door een verschil in behandeling in te voeren onder de installaties die voornamelijk biomassa valoriseren, aangezien het de installaties voor warmtekrachtkoppeling uit biomassa waarbij hout of houtafvalstoffen worden gevaloriseerd, uitsluit van het voordeel van het steunmechanisme van de dubbele groene certificaten, terwijl het de installaties voor warmtekrachtkoppeling uit biomassa waarbij alle andere soorten van afvalstoffen worden gevaloriseerd, in dat mechanisme opneemt ? ».

Bij tussenarrest nr. 54/2012 van 19 april 2012, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 14 augustus 2012, heeft het Hof de volgende prejudiciële vragen gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Unie :

« 1. Dient artikel 7 van de richtlijn 2004/8/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 ‘ inzake de bevordering van warmtekrachtkoppeling op basis van de vraag naar nuttige warmte binnen de interne energiemarkt en tot wijziging van Richtlijn 92/42/EEG ’, in voorkomend geval in samenhang gelezen met de artikelen 2 en 4 van de richtlijn 2001/77/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 september 2001 ‘ betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt ’ en met artikel 22 van de richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ‘ ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijzigingen en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG ’, in het licht van het algemeen gelijkheidsbeginsel, van artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en van de artikelen 20 en 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, in die zin te worden geïnterpreteerd dat het :

a) alleen van toepassing is op de installaties voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling in de zin van bijlage III van de richtlijn;

b) oplegt, toestaat of verbiedt dat een steunregeling zoals die welke is vervat in artikel 38, § 3, van het decreet van het Waalse Gewest van 12 april 2001 ‘ betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt ’, toegankelijk is voor alle installaties voor warmtekrachtkoppeling die voornamelijk biomassa valoriseren en beantwoorden aan de in dat artikel vastgestelde voorwaarden, met uitsluiting van de installaties voor warmtekrachtkoppeling die voornamelijk hout of houtafvalstoffen valoriseren ?

2. Is het antwoord verschillend indien de installatie voor warmtekrachtkoppeling voornamelijk alleen hout dan wel integendeel houtafvalstoffen valoriseert ? ».

Bij arrest van 26 september 2013 in de zaak C-195/12 heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie op de vragen geantwoord.

Bij beschikking van 26 november 2013 heeft het Hof de dag van de terechtzitting bepaald op 8 januari 2014, na de partijen te hebben uitgenodigd :

- in een uiterlijk op 3 januari 2014 in te dienen aanvullende memorie, die zij binnen dezelfde termijn uitwisselen, hun eventuele opmerkingen te formuleren naar aanleiding van het voormelde arrest van 26 september 2013 van het Hof van Justitie van de Europese Unie;

- in het bijzonder, in dezelfde aanvullende memorie, te antwoorden op de volgende vraag :

« Hoe dient, bij het onderzoek van de inachtneming van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, punt 80 van het arrest van het Hof van Justitie van 26 september 2013, waarin is geoordeeld dat de ‘ verschillende soorten biomassa die voor warmtekrachtkoppeling kunnen worden gebruikt, zich [...] niet in een vergelijkbare situatie bevinden ’, te worden beoordeeld ? ».

Aanvullende memories zijn ingediend door :

- de nv « I.B.V. & Cie », waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 4040 Herstal, 4ème Avenue 66;

- de Waalse Regering.

Op de openbare terechtzitting van 8 januari 2014 :

- zijn verschenen :

. Mr. E. Kiehl *loco* Mr. E. Lemmens, advocaten bij de balie te Luik, voor de nv « I.B.V. & Cie »;

. Mr. I.-S. Brouhns *loco* Mr. L. Depré, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Waalse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers J.-P. Moerman en T. Merckx-Van Goey verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

A.1. De verzoekende partij voor de Raad van State, die is uitgenodigd om haar eventuele opmerkingen te formuleren bij het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 26 september 2013 in de zaak C-195/12 in antwoord op de prejudiciële vragen die het Hof heeft gesteld bij zijn arrest nr. 54/2012 van 19 april 2012, is van mening dat dat arrest geen werkelijke impact heeft in zoverre het haar situatie onvoldoende nauwkeurig heeft benaderd. Het Hof van Justitie heeft zich immers, volgens die partij, ertoe beperkt te verklaren dat de biomassa uit industrieel of huishoudelijk afval, enerzijds, en de biomassa uit hout of houtafval, anderzijds, niet vergelijkbaar zijn in zoverre die laatste kunnen « worden hergebruikt of gerecycleerd ». Die partij onderstreept echter dat de biomassa die zij gebruikt in haar installatie voor warmtekrachtkoppeling uitsluitend wordt gehaald uit residuen van hout die niet kunnen worden hergebruikt of gerecycleerd.

A.2. Diezelfde partij onderstreept voorts dat het Hof van Justitie niet heeft onderzocht of twee categorieën van biomassa die niet vergelijkbaar worden geacht, konden worden onderworpen aan dezelfde juridische regeling zonder het gelijkheidsbeginsel te schenden, en dat zijn arrest de lidstaten, bij de toepassing van de beoordelingsruimte die hun is toegestaan, niet ervan vrijstelt de internrechtelijke regels waaraan zij gebonden zijn, te dezen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, na te leven.

Volgens die partij zou de in het geding zijnde bepaling die artikelen echter schenden, vermits zij de biomassa uit herbruikbare of recycleerbare afvalstoffen van hout en de biomassa uit niet-herbruikbare of niet-recycleerbare afvalstoffen van hout zonder redelijke verantwoording op dezelfde manier zou behandelen. Die partij is overigens van mening dat het Hof van Justitie, in zijn prejudicieel arrest, vaststelt dat die twee categorieën van biomassa niet vergelijkbaar zijn.

A.3. De verzoekende partij voor de verwijzende rechter merkt in dat opzicht op dat het gebruik van niet-herbruikbare en niet-recycleerbare residuen van hout in een installatie voor warmtekrachtkoppeling geen impact heeft op de beschikbaarheid van de hulpbron afkomstig uit de bosbouw en dat er, vanuit dat standpunt, geen enkel onderscheid bestaat tussen die residuen en huishoudelijk of industrieel afval. Diezelfde partij onderstreept voorts dat het risico van ontbossing, aangevoerd door het Hof van Justitie, te dezen onbestaande is, vermits het proces voor de verwerking van de grondstof (het hout) waarna de residuen worden ingezameld die dienen voor de warmtekrachtkoppeling, het geenszins mogelijk maakt een groen certificaat te verkrijgen. Volgens die partij vormen de niet-herbruikbare en niet-recycleerbare houtafvalstoffen die noodzakelijk worden geproduceerd door de verwerking van het hout, ongeveer 76 pct. van elke boom en kunnen zij geenszins het voorwerp uitmaken van enige andere valorisatie dan een energetische. Die partij is bijgevolg van mening dat het verkrijgen van een dubbel groen certificaat voor de warmtekrachtkoppeling geproduceerd dankzij die residuen evenmin tot gevolg kan hebben de hoeveelheid koolstofdioxide in de atmosfeer te verhogen of de biodiversiteit en de kwaliteit van het water aan te tasten. Die partij leidt hieruit af dat het doel bestaande in de bescherming van het leefmilieu de in het geding zijnde maatregel niet redelijk kan verantwoorden, temeer daar het verkrijgen van een dubbel groen certificaat veronderstelt dat de onderneming zich plaatst in het perspectief van de duurzame ontwikkeling.

De verzoekende partij voor de Raad van State preciseert voorts dat de biomassa uit houtresiduen minder duur is dan de biomassa die is samengesteld uit hout dat een ander gebruik kan hebben.

Diezelfde partij onderstreept overigens dat het beginsel van de hiërarchische indeling van de afvalstoffen, ingevoerd door de wetgever van de Unie, dient te worden toegepast rekening houdend met haar bijzondere situatie, namelijk dat zij in haar installatie voor warmtekrachtkoppeling alleen niet-herbruikbare en niet-recycleerbare residuen gebruikt. Door haar installatie voor warmtekrachtkoppeling op dezelfde manier te behandelen als de installaties die gebruik maken van herbruikbare of recycleerbare houtresiduen, zou de Waalse decreetgever, volgens haar, de voorrang geven aan de verwijdering van die niet-herbruikbare of niet-recycleerbare residuen, ten koste van de energetische valorisatie ervan, hetgeen, eveneens vanuit dat standpunt, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou schenden. Zoals het Hof van Justitie heeft opgemerkt, beoogt de in het geding zijnde bepaling zowel de productie van hernieuwbare energie als de warmtekrachtkoppeling aan te moedigen. Door de twee voormelde categorieën op dezelfde manier te behandelen, zou de Waalse decreetgever, volgens die partij, echter ingaan tegen een dergelijk doel.

De verzoekende partij voor de Raad van State merkt voorts op dat het Waalse Gewest noch de klimatologische, noch de economische situatie, noch andere specifieke nationale omstandigheden aanvoert om het in het geding zijnde verschil in behandeling te verantwoorden, maar alleen de wil om een industriële sector te vrijwaren die de houtafvalstoffen niet kan gebruiken. De verzoekende partij voor de verwijzende rechter meent echter te hebben aangetoond dat de beschikbaarheid van biomassa uit houtafvalstoffen niet varieert volgens het al dan niet toekennen van een dubbel groen certificaat. Ten slotte merkt zij op dat, in afwezigheid van een mechanisme van dubbele groene certificaten, de rendabiliteit van de installaties voor warmtekrachtkoppeling die gebruik maken van niet-herbruikbare houtresiduen, niet beter is dan die van de andere installaties voor warmtekrachtkoppeling, zoals de financiële moeilijkheden van sommige in die sector actieve ondernemingen zouden aantonen.

A.4. Hieruit vloeit dus, volgens die partij, voort dat de in het geding zijnde bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt indien zij in die zin wordt geïnterpreteerd dat zij de niet-herbruikbare of niet-recycleerbare houtafvalstoffen uitsluit van het voordeel van het mechanisme van de dubbele groene certificaten.

A.5. In ondergeschikte orde vraagt de verzoekende partij voor de Raad van State aan het Hof om aan het Hof van Justitie een nieuwe prejudiciële vraag te stellen over de verenigbaarheid, met het recht van de Europese Unie, van het feit dat de afvalstoffen van hout die specifiek niet-herbruikbaar of niet-recycleerbaar zijn van het mechanisme van het dubbele groene certificaat zijn uitgesloten.

A.6. De Waalse Regering, die eveneens is verzocht zich uit te spreken over de weerslag van het prejudicieel arrest dat het Hof van Justitie in die zaak heeft gewezen, merkt in de eerste plaats op dat artikel 7 van richtlijn 2004/8/EG de installaties voor warmtekrachtkoppeling omvat, ook al zijn zij niet hoogrenderend in de zin van die richtlijn.

Voorts merkt zij op dat dat arrest besluit tot de niet-vergelijkbaarheid tussen de verschillende categorieën van biomassa en tot de noodzaak om die op onderscheiden wijze te kunnen benaderen, om reden dat het afgeleide recht verschillen bevat die met name steunen op de nationale eigenheden, alsook op de economische en klimatologische omstandigheden en op de kenmerken van de verschillende hernieuwbare energiebronnen en de aangewende technologie, en dat met name rekening moet worden gehouden met de impact van de beschouwde maatregel op het milieu en met de afvalhiërarchie, alsook met het aantal hernieuwbare energiebronnen die aanwezig zijn op het grondgebied en met het ontwikkelingsniveau ervan.

A.7. Volgens de Waalse Regering zijn de verschillen in behandeling zoals datgene dat in het geding is in de onderhavige zaak, bijna kenmerkend voor het steunmechanisme voor de hernieuwbare energiebronnen en vindt men dergelijke verschillen eveneens op federaal niveau, in de andere gewesten, alsook in andere lidstaten van de Europese Unie.

Na te hebben herinnerd aan de door de Waalse decreetgever nagestreefde doelstellingen onderstreept de Waalse Regering dat de in het geding zijnde regeling uiterst voordelig is, hetgeen nefaste gevolgen met zich kan meebrengen voor de industriële houtsector door die ertoe aan te moedigen de energetische valorisatie van het hout, en niet uitsluitend in de vorm van afvalstoffen of bijproducten, te verkiezen boven het gebruik of hergebruik ervan. Die partij is van mening dat de toepassing van het mechanisme van het dubbele groene certificaat op hout, de druk op die hulpbron en op de industriële sector zou doen toenemen. Het risico dat die druk zich uitbreidt tot andere soorten biomassa kon, volgens de Waalse Regering, de Waalse decreetgever niet beletten om bij voorrang op te treden voor de houtsector.

De Waalse Regering onderstreept ook dat de in het geding zijnde maatregel verband houdt met de wil om het leefmilieu en de bosgebieden te vrijwaren, en aansluit bij het argument van het Hof van Justitie, dat oordeelt dat de milieu-impact verschilt naar gelang van de gebruikte soorten biomassa en ervan uitgaat dat hout niet vergelijkbaar is met de landbouwproducten of de afvalstoffen, gelet op de tijd die nodig is om die hulpbron te produceren.

De Waalse Regering merkt op dat de toekenning van een dubbel groen certificaat niet noodzakelijk is voor de rendabiliteit van de installaties voor warmtekrachtkoppeling die gebruik maken van hout en dat elke aanmoedigingsmaatregel wordt beoordeeld in het licht van de impact ervan op de markt van de groene certificaten. Volgens die partij zou de toekenning van een dubbel groen certificaat aan de warmtekrachtkoppeling die hout valoriseert het evenwicht van die markt hebben verstoord of een te grote last hebben doen wegen op de verbruiker. Zij verwijst in dat opzicht naar het arrest nr. 180/2009 van het Hof en

besluit dat de in het geding zijnde maatregel objectief en redelijk verantwoord is ten aanzien van de nagestreefde doelstellingen.

A.8. De Waalse Regering onderstreept voorts dat, zoals zij reeds heeft uiteengezet in haar vorige proceduregeschriften, de in het geding zijnde maatregel niet onevenredig is, vermits de in het geding zijnde installatie het mechanisme van het gewone groene certificaat kan genieten.

- B -

B.1.1. Zoals vervangen bij artikel 13 van het decreet van 4 oktober 2007, bepaalt artikel 38 van het decreet van het Waalse Gewest van 12 april 2001 « betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt » :

« § 1. Na advies van de CWaPE bepaalt de Regering de voorwaarden, de modaliteiten en de procedure voor de toekenning van groene certificaten voor de in het Waalse Gewest geproduceerde milieuvriendelijke elektriciteit met inachtneming van de volgende bepalingen.

§ 2. Er wordt een groen certificaat toegekend voor een aantal geproduceerde kWu overeenstemmend met 1 Mwu gedeeld door het percentage koolstofdioxidebesparing.

Het percentage koolstofdioxidebesparing wordt bepaald door de koolstofdioxidewinst gemaakt via de geplande kanalen te delen door de emissies van koolstofdioxide van de klassieke elektrische kanalen waarvan de emissies jaarlijks bepaald en bekendgemaakt worden door de CWaPE. Dat percentage koolstofdioxidebesparing wordt beperkt tot 1 voor de productie opgewekt per installatie boven het vermogen van 5 MW. Onder die drempel wordt bedoeld percentage beperkt tot 2.

§ 3. Als een installatie die voornamelijk biomassa, met uitzondering van hout, uit industriële activiteiten op de plaats van de productie-installatie valoriseert, een bijzonder vernieuwend proces ten uitvoer legt en zich in een perspectief van duurzame ontwikkeling situeert, kan de Regering na advies van de CWaPE echter beslissen over het bijzonder vernieuwende karakter van het toegepaste proces om het percentage koolstofdioxidebesparing tot 2 te beperken voor de gezamenlijke productie van de installatie voortvloeiend uit de som van de vermogens opgewekt op dezelfde productielocatie, binnen een beperking van minder dan 20 MW.

§ 4. De in de paragrafen 2 en 3 bedoelde emissies van koolstofdioxide zijn degene die voortgebracht worden door de hele kringloop van de productie van milieuvriendelijke elektriciteit, met inbegrip van de productie en het vervoer van brandstoffen, de emissies gedurende de eventuele verbranding en, in voorkomend geval, de afvalstoffenbehandeling. In een hybride installatie wordt rekening gehouden met alle emissies van de installatie.

De verschillende coëfficiënten voor de emissie van koolstofdioxide van elk in aanmerking genomen kanaal worden goedgekeurd door de CWaPE.

§ 5. Na advies van de CWaPE kan de Regering het aantal groene certificaten die overeenkomstig de paragrafen 1 en 2 worden toegekend, verminderen in functie van de ouderdom en de rentabiliteit van de installatie voor de productie van groene elektriciteit en het productiekanaal.

§ 6. In afwijking van paragraaf 2 kan de Regering volgens de door haar bepaalde modaliteiten en na advies van de CWaPE een vermenigvuldigingscoëfficiënt toepassen, in voorkomend geval degressief naargelang van de tijd, op het aantal overeenkomstig de paragrafen 1 en 2 toegekende groene certificaten voor de elektriciteit geproduceerd d.m.v. fotovoltaïsche zonnecollectoren.

§ 7. De CWaPE kent de milieuvriendelijke certificaten toe aan de producenten van milieuvriendelijke elektriciteit. Deze getuigschriften zijn overdraagbaar.

§ 8. Wat betreft de elektriciteit geproduceerd d.m.v. hydro-elektrische installaties, kwaliteitswarmtekrachtkoppeling of biomassa worden de groene certificaten aan deze installatie toegekend tot een elektrisch vermogen van 20 MW ».

B.1.2. Dat artikel maakt deel uit van hoofdstuk X van het decreet, getiteld « Bevordering van de hernieuwbare energiebronnen en van de kwaliteitswarmtekrachtkoppeling ».

B.1.3. Het bij het in het geding zijnde decreet ingevoerde systeem van groene certificaten is bestemd om het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en het proces van de warmtekrachtkoppeling aan te moedigen. Het werkt volgens de marktregels. Een groen certificaat is een overdraagbare titel die wordt toegekend aan de producenten van groene elektriciteit, die in artikel 2, 11°, van het decreet wordt gedefinieerd als elektriciteit voortgebracht door hernieuwbare energiebronnen of door kwaliteitswarmtekrachtkoppeling waarvan de productiebron minstens 10 % minder koolstofdioxide genereert ten opzichte van de emissies van koolstofdioxide, door een conventionele productie in moderne referentie-installaties zoals bedoeld in artikel 2, 7°, jaarlijks bepaald en bekendgemaakt worden door de CWaPE.

B.1.4. Na enkele jaren heeft de Waalse Regering vastgesteld dat « sommige bijzondere projecten, die veelbelovend zijn voor de sector van de hernieuwbare energiebronnen in het Waalse Gewest en ter zake gebruik maken van innoverende technologieën, bijkomende steun nodig zouden kunnen hebben » (*Parl. St.*, Waals Parlement, 2006-2007, nr. 639/1, p. 3). Artikel 38, § 3, van het voormelde decreet « strekt ertoe de Regering in staat te stellen om in het bijzonder belangrijke projecten waarbij spitstechnologie wordt aangewend en die passen

in een perspectief van de duurzame ontwikkeling aan te moedigen » (*ibid.*, p. 10), door aan die projecten een hoger aantal groene certificaten toe te kennen.

B.2. Artikel 57 van het decreet van 17 juli 2008 « tot wijziging van het decreet van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt » bepaalt :

« Artikel 38, § 3 van hetzelfde decreet [van 12 april 2001] wordt in die zin gelezen dat de uitsluiting van opwaarderingsinstallaties voor hout uit het gunststelsel dat het invoert, wordt uitgebreid tot installaties voor de opwaardering van alle hout-cellulosegrondstoffen uit bomen, loofbomen en harsbomen, zonder uitzondering (inclusief kreupelhout met korte of heel korte rotatie) voor en/of na elk type verwerking ».

Het Hof heeft in zijn arrest nr. 180/2009 van 12 november 2009 geoordeeld dat het voormelde artikel 57 « aan de term ‘ hout ’ de betekenis geeft die hij redelijkerwijze kon krijgen sinds de aanneming van artikel 38, § 3, van het Elektriciteitsdecreet en die de Waalse decreetgever eraan heeft willen geven. De terugwerkende kracht van de bestreden bepaling, zoals die door de verzoekende partij wordt aangeklaagd, wordt bijgevolg verantwoord door het interpretatieve karakter ervan » (B.9).

B.3. De Raad van State vraagt het Hof of artikel 38, § 3, van het voormelde decreet van 12 april 2001 bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het uit zijn toepassingsgebied de installaties voor warmtekrachtkoppeling uitsluit die hout of houtafvalstoffen valoriseren, in tegenstelling tot de installaties voor warmtekrachtkoppeling die elke andere soort van afvalstoffen valoriseren.

De in het geding zijnde bepaling heeft dus tot gevolg dat de verzoekende vennootschap voor de Raad van State het mechanisme van de « dubbele groene certificaten » niet kan genieten voor haar productie van elektriciteit boven een vermogen van 5 MW, waarbij zij voor die productie wel het steunmechanisme kan genieten waarin artikel 38, § 2, van het decreet van 12 april 2001 (mechanisme van de « gewone groene certificaten ») voorziet. Omgekeerd kunnen de installaties voor warmtekrachtkoppeling die voornamelijk biomassa, evenwel met uitsluiting van hout en houtafvalstoffen, valoriseren, het mechanisme van de « dubbele groene certificaten » genieten voor hun productie van elektriciteit tot een limiet van 20 MW, op voorwaarde dat zij voldoen aan de andere voorwaarden waarin de in het geding zijnde bepaling voorziet.

B.4.1. Tijdens de parlementaire voorbereiding is het verschil in behandeling dat in de in het geding zijnde bepaling is vervat, als volgt verantwoord :

« Krachtens het decreet van 12 april 2001 wordt het percentage koolstofdioxidebesparing voor de productie-eenheden beperkt tot 1 wat hun productie van meer dan 5 MW betreft; onder die drempel wordt dat percentage beperkt tot 2. Met andere woorden, een installatie voor de productie van groene elektriciteit kan enkel één groen certificaat verkrijgen voor de hoeveelheid elektriciteit opgewekt boven de 5 MW.

Sommige bijzondere projecten, die veelbelovend zijn voor de sector van de hernieuwbare energiebronnen in het Waalse Gewest en ter zake gebruik maken van een vernieuwende technologie, zouden evenwel bijkomende steun nodig kunnen hebben. In dat kader stelt het ontwerpdecreet voor de bestaande limiet van 5 MW aan te passen en die op te trekken tot 20 MW geïnstalleerd vermogen.

Teneinde de nadelige gevolgen te vermijden die een dergelijke maatregel zou hebben voor de houtindustriesector, die reeds wordt beconcurrereerd door de houtenergiesector, wordt voorgesteld dat voordeel enkel voor te behouden aan de biomassa met uitsluiting van hout. Het is geen alleenstaand geval, vermits de mechanismen voor het ondersteunen van de productie van elektriciteit op basis van hernieuwbare energiebronnen, ontwikkeld in Europa, heel vaak verschillen naar gelang van de sectoren » (*Parl. St.*, Waals Parlement, 2006-2007, nr. 639/1, p. 3).

B.4.2. In haar advies van 5 april 2007 « in verband met het ontwerpdecreet tot wijziging van het decreet van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (deel groene elektriciteit) », heeft de Waalse Commissie voor Energie (« Commission wallonne pour l'énergie », hierna : « CWaPE ») over de uitsluiting van de installaties voor warmtekrachtkoppeling die voornamelijk hout valoriseren, uit het mechanisme van de « dubbele groene certificaten », opgemerkt :

« Van de vier projecten die de ' CWaPE ' heeft geïdentificeerd als projecten waarop de maatregel betrekking kan hebben (en waarvoor, voor sommige daarvan, de concrete uitwerking volkomen afhankelijk is van de invoering van die maatregel), hebben er drie projecten betrekking op hout en die zouden dus van de maatregel worden uitgesloten indien die voorwaarde wordt opgelegd, terwijl die drie projecten biomassa afkomstig van de site willen gebruiken. In de nota aan de Regering wordt de voorwaarde ' met uitsluiting van hout ' gemotiveerd als volgt : ' Teneinde de nadelige gevolgen te vermijden die een dergelijke maatregel zou hebben voor de industriesector die hout als materiaal gebruikt en reeds wordt beconcurrereerd door de houtenergiesector, wordt bovendien voorgesteld een tweede groen certificaat tot 20 MW alleen toe te kennen aan de biomassa die afkomstig is van de site, met uitsluiting van houtenergie, voor vernieuwende projecten '.

De 'CWaPE' heeft vragen bij die nadelige gevolgen, aangezien zowel de bestaande installaties voor warmtekrachtkoppeling uit biomassa met een bepaald vermogen op basis van hout, als die welke bij de voormelde projecten zijn betrokken, allemaal in handen zijn van de ondernemingen van de industriële sector die gebruik maakt van hout als grondstof (papier-, paneel- en zaagbedrijven). Spanningen op de plaatselijke houtmarkt kunnen opduiken gelet op een nieuwe concurrentie tussen de gebruikers van het materiaal voor energiedoeleinden en de gebruikers van hout als bestanddeel van een afgewerkt product, maar de 'CWaPE' is van mening dat de ontwikkeling van de prijzen op de internationale houtmarkt niet afhankelijk is van de beslissingen die worden genomen in de ene of de andere zin op het niveau van het Waalse Gewest.

De 'CWaPE' is eveneens van mening dat, naast het vermelde probleem voor de houtsector, concurrentieproblemen zich, in tegenstelling tot de andere sectoren van hernieuwbare energie, zoals zonne-, wind- en waterkrachtenergie, altijd kunnen voordoen op het niveau van de sector van de biomassa, zoals bijvoorbeeld in de landbouwbiomassa: het gebruik van tarwe, bieten, mais, koolzaad, palm, enz. voor energiedoeleinden kan op korte of middellange termijn zeker gevolgen hebben die als nadelig zouden kunnen worden beschouwd ten opzichte van het gebruik van die middelen als voeding. Hoe zit het immers met de mogelijkheid om landbouwbiomassa voor de voedselproductie te moeten invoeren als gevolg van het gebruik van grote hoeveelheden landbouwbiomassa voor energiedoeleinden?

Gelet op de mogelijke concurrentie tussen het gebruik van biomassa voor energiedoeleinden en andere vormen van gebruik, is de 'CWaPE' van mening dat de problemen inzake de wijziging van de concurrentievoorwaarden die eventueel voortvloeien uit de toename van het park van de installaties op basis van hernieuwbare energiebronnen en/of warmtekrachtkoppeling, niet zouden moeten worden opgelost door een gedifferentieerde toegang tot het systeem van de groene certificaten, gedifferentieerde toegang die dan als discriminerend zou kunnen worden gekwalificeerd » (*Parl. St.*, Waals Parlement, 2006-2007, nr. 639/1, p. 53).

B.4.3. In een nota van 7 juni 2007, waarop de Waalse Regering alludeert, heeft de minister belast met Energie uiteengezet waarom de Regering heeft gesteld het advies van de «CWaPE» niet te moeten volgen. De uitsluiting van de installaties voor warmtekrachtkoppeling die voornamelijk hout of houtafvalstoffen valoriseren, is als volgt verantwoord:

« - Er dient te worden vastgesteld dat het bestaande systeem volstaat om de ontwikkeling te verzekeren van talrijke projecten voor warmtekrachtkoppeling uit biomassa afkomstig uit hout, hetgeen thans niet het geval is voor de vernieuwende projecten zoals Biowanze;

- De discriminatie is inherent aan het systeem van de groene certificaten. De beperking van de warmtekrachtkoppeling of de hydraulische centrales tot 20 MW kan aldus als discriminerend worden gezien. Datzelfde geldt in heel Europa: Frankrijk, Duitsland en veel andere landen kennen steunmechanismen toe die verschillen naar gelang van de sector, de brandstof, of nog, het geïnstalleerde vermogen. Het decreet van 12 april 2001 bepaalt overigens reeds dat een aanvullende bijzondere ondersteuning van de groene certificaten kan worden verleend die verschilt naar gelang van de sectoren (zie artikel 40).

- Bovendien zal de uitbreiding van het voordeel van die maatregel tot de houtprojecten niet zonder gevolgen zijn voor het aantal toegekende certificaten en voor het evenwicht van de markt en de eventuele noodzaak om de quota's te vermeerderen die uit een dergelijke beslissing zou voortvloeien. De Regering heeft weliswaar de mogelijkheid behouden om de quota's in 2009 aan te passen, maar vooraleer maatregelen worden genomen die leiden tot een mogelijk betekenisvolle toename van de quota's, dient het aantal ervan te worden becijferd, alsook de impact op de consumenten ».

B.5. Door de in het geding zijnde bepaling aan te nemen, heeft de decreetgever gedeeltelijk de richtlijn 2004/8/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 « inzake de bevordering van warmtekrachtkoppeling op basis van de vraag naar nuttige warmte binnen de interne energiemarkt en tot wijziging van Richtlijn 92/42/EEG », alsook van de richtlijn 2001/77/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 september 2001 « betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt » willen omzetten (*Parl. St.*, Waals Parlement, 2006-2007, nr. 639/1, p. 20).

B.6.1. Artikel 2 van de richtlijn 2004/8/EG bepaalt :

« Deze richtlijn is van toepassing op warmtekrachtkoppeling zoals gedefinieerd in artikel 3 en warmtekrachtkoppelingstechnologieën zoals genoemd in bijlage I ».

B.6.2. Artikel 3 van dezelfde richtlijn bepaalt :

« Voor de toepassing van deze richtlijn gelden de volgende definities :

a) ' warmtekrachtkoppeling ' : gelijktijdige opwekking in één proces van thermische energie en elektrische en/of mechanische energie;

b) ' nuttige warmte ' : warmte die in een warmtekrachtkoppelingsproces wordt geproduceerd om aan een economisch aantoonbare vraag te voldoen;

[...]

i) ' hoogrenderende warmtekrachtkoppeling ' : warmtekrachtkoppeling die voldoet aan de criteria van bijlage III;

[...]

Daarnaast zijn de relevante definities van Richtlijn 2003/54/EG en Richtlijn 2001/77/EG van toepassing ».

B.6.3. Bijlage III van dezelfde richtlijn bepaalt :

« De waarden die gebruikt worden voor de berekening van het rendement van warmtekrachtkoppeling en de besparingen op primaire energie worden bepaald op basis van de verwachte of werkelijke werking van de eenheid onder normale gebruiksomstandigheden.

a) Hoogrenderende warmtekrachtkoppeling

Voor de toepassing van deze richtlijn moet hoogrenderende warmtekrachtkoppeling aan de volgende criteria voldoen :

- warmtekrachtkoppelingproductie afkomstig van warmtekrachtkoppelingseenheden levert een besparing op primaire energie op van ten minste 10 % berekend overeenkomstig punt b), ten opzichte van de referenties voor de gescheiden productie van warmte en elektriciteit;

- de productie afkomstig van kleinschalige en micro-warmtekrachtkoppelingseenheden die een besparing op primaire energie opleveren, kan mogelijk worden aangemerkt als hoogrenderende warmtekrachtkoppeling.

[...] ».

B.6.4. Artikel 7 van dezelfde richtlijn bepaalt :

« 1. De lidstaten zorgen ervoor dat steun voor warmtekrachtkoppeling - voor bestaande en toekomstige eenheden - gebaseerd is op de vraag naar nuttige warmte, in het licht van de mogelijkheden waarover men beschikt om de vraag naar energie te verminderen door middel van andere economisch uitvoerbare of milieuvriendelijke maatregelen, zoals andere energie-efficiëntie maatregelen.

2. Onverminderd de artikelen 87 en 88 van het Verdrag evalueert de Commissie de toepassing van de in de lidstaten gebruikte steunmechanismen volgens welke een warmtekrachtproducent op basis van de verordeningen die door overheidsinstanties worden uitgevaardigd, directe of indirecte steun ontvangt die als effect zou kunnen hebben dat de handel wordt beperkt.

De Commissie gaat na of deze mechanismen bijdragen tot de verwezenlijking van de in de artikel 6 en artikel 174, lid 1, van het Verdrag genoemde doelstellingen.

3. De Commissie neemt in het in artikel 11 bedoelde verslag een goed gedocumenteerde analyse op van de ervaring die is opgedaan met de toepassing en het naast elkaar bestaan van de verschillende in lid 2 bedoelde steunmechanismen. In het verslag wordt het succes, met inbegrip van de kosteneffectiviteit, van de ondersteuningssystemen beoordeeld om het gebruik van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling in overeenstemming met het in artikel 6 bedoelde nationale potentieel te bevorderen. Het verslag beoordeelt voorts in hoeverre de steunregelingen hebben bijgedragen aan de totstandbrenging van stabiele omstandigheden voor investeringen in warmtekrachtkoppeling ».

B.7.1. Artikel 2 van de richtlijn 2001/77/EG « betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt » bepaalde :

« Voor de toepassing van deze richtlijn zijn de volgende definities van toepassing :

a) ‘ hernieuwbare energiebronnen ’ : hernieuwbare niet-fossiele energiebronnen (wind, zonne-energie, aardwarmte, golfenergie, getijdenenergie, waterkracht, biomassa, stortgas, rioolwaterzuiveringsgas en biogas);

b) ‘ biomassa ’ : de biologisch afbreekbare fractie van producten, afvalstoffen en residuen van de landbouw (met inbegrip van plantaardige en dierlijke stoffen), de bosbouw en aanverwante bedrijfstakken, alsmede de biologisch afbreekbare fractie van industrieel en huishoudelijk afval;

[...] ».

B.7.2. Artikel 4 van dezelfde richtlijn bepaalde :

« 1. Onverminderd de artikelen 87 en 88 van het Verdrag beoordeelt de Commissie de toepassing van in de lidstaat bestaande regelingen waarbij een elektriciteitsproducent op grond van voorschriften van de overheid directe of indirecte steun krijgt die tot gevolg zou kunnen hebben dat de handel belemmerd wordt, rekening houdend met het feit dat die regelingen bijdragen tot de doelstellingen van de artikelen 6 en 174 van het Verdrag.

2. De Commissie dient uiterlijk op 27 oktober 2005 een goed gedocumenteerd verslag in over de ervaring die met de toepassing en het naast elkaar bestaan van de verschillende in lid 1 bedoelde regelingen is opgedaan. Het verslag bevat een evaluatie van het resultaat, met inbegrip van de kosteneffectiviteit, van de in lid 1 bedoelde steunregelingen voor het bevorderen van het verbruik van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen overeenkomstig de nationale indicatieve streefcijfers in de zin van artikel 3, lid 2. Dat verslag gaat zo nodig vergezeld van een voorstel voor een communautaire kaderregeling betreffende steunregelingen ten behoeve van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen.

Een voorstel voor een kaderregeling zou :

- a) moeten bijdragen tot het bereiken van de nationale indicatieve streefcijfers;
- b) verenigbaar moeten zijn met de beginselen van de interne markt voor elektriciteit;
- c) rekening moeten houden met het karakter van de verschillende hernieuwbare energiebronnen en met de verschillende technieken en de geografische verschillen;
- d) het doelmatige gebruik van hernieuwbare energiebronnen moeten bevorderen en tegelijkertijd eenvoudig en zo efficiënt mogelijk moeten zijn, vooral wat de kostprijs betreft;

e) toereikende overgangsperioden van ten minste zeven jaar voor de nationale steunregelingen moeten bevatten en het vertrouwen van de investeerders moeten behouden ».

B.7.3. De artikelen 2 en 4 van de richtlijn 2001/77/EG zijn vanaf 1 april 2010 opgeheven krachtens artikel 26, lid 1, van de richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 « ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG ».

Overeenkomstig artikel 26, lid 3, van dezelfde richtlijn wordt de richtlijn 2001/77/EG volledig ingetrokken vanaf 1 januari 2012.

B.8.1. Artikel 2 van de richtlijn 2009/28/EG bepaalt :

« Voor de toepassing van deze richtlijn gelden de definities van Richtlijn 2003/54/EG.

De volgende definities gelden eveneens :

a) ‘ energie uit hernieuwbare bronnen ’ : energie uit hernieuwbare niet-fossiele bronnen, namelijk: wind, zon, aerothermische, geothermische, hydrothermische energie en energie uit de oceanen, waterkracht, biomassa, stortgas, gas van rioolzuiveringsinstallaties en biogassen;

[...]

e) ‘ biomassa ’ : de biologisch afbreekbare fractie van producten, afvalstoffen en residuen van biologische oorsprong uit de landbouw (met inbegrip van plantaardige en dierlijke stoffen), de bosbouw en aanverwante bedrijfstakken, met inbegrip van de visserij en de aquacultuur, alsmede de biologisch afbreekbare fractie van industrieel en huishoudelijk afval;

[...]

k) ‘ steunregeling ’ : een instrument, regeling of mechanisme, toegepast door een lidstaat of een groep lidstaten, die het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen bevordert door de kosten van deze energievorm te verlagen, de verkoopprijs te verhogen of het volume aangekochte energie te vergroten door een verplichting tot het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen of op een andere wijze. Dit omvat, maar blijft niet beperkt tot, investeringssteun, belastingvrijstelling of -verlaging, terugbetaling van belasting, steunregelingen voor verplichting tot gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen met inbegrip van regelingen betreffende groenestroomcertificaten, en directe prijssteunregelingen met inbegrip van feed-in-tarieven en premiebetalingen;

[...] ».

B.8.2. Artikel 3 van dezelfde richtlijn bepaalt :

« 1. Elke lidstaat dient ervoor te zorgen dat zijn aandeel energie uit hernieuwbare bronnen, berekend in overeenstemming met de artikelen 5 tot en met 11, in het bruto-eindverbruik van energie in 2020 minstens gelijk is aan zijn nationaal algemeen streefcijfer voor het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen voor dat jaar, zoals uiteengezet in de derde kolom van de tabel in bijlage I, deel A. Zulke bindende nationale algemene streefcijfers stemmen overeen met een streefcijfer van een aandeel energie uit hernieuwbare bronnen van minstens 20 % in het communautaire bruto-eindverbruik van energie in 2020. Teneinde de in dit artikel vastgelegde streefcijfers gemakkelijker te halen, wordt door iedere lidstaat energie-efficiëntie en energiebesparing bevorderd en aangemoedigd.

2. De lidstaten nemen maatregelen die effectief bedoeld zijn om ervoor te zorgen dat hun aandeel energie uit hernieuwbare bronnen gelijk is aan of groter is dan het aandeel dat vermeld is in de indicatieve keten die is aangegeven in bijlage I, deel B.

3. Teneinde de in de leden 1 en 2 van dit artikel bedoelde streefcijfers te halen, kunnen de lidstaten onder meer de volgende maatregelen nemen :

a) steunregelingen;

[...] ».

B.8.3. Artikel 22 van dezelfde richtlijn bepaalt :

« 1. Elke lidstaat dient uiterlijk op 31 december 2011, en daarna om de twee jaar, bij de Commissie een verslag in over de voortgang die geboekt is bij het bevorderen en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen. Het zesde verslag, dat uiterlijk op 31 december 2021 moet worden ingediend, is het laatste verslag dat wordt verlangd.

In dat verslag moet met name het volgende zijn vermeld :

[...]

c) de manier waarop de lidstaat, voor zover van toepassing, zijn steunregelingen heeft gestructureerd teneinde rekening te houden met toepassingen van energie uit hernieuwbare bronnen die aanvullende voordelen opleveren in vergelijking met andere, vergelijkbare toepassingen, maar die ook meer kosten, zoals biobrandstoffen uit afval, residuen, non-food cellulosemateriaal en lignocellulosisch materiaal;

[...] ».

B.9.1. Bij zijn arrest nr. 54/2012 van 19 april 2012 heeft het Hof de volgende prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie gesteld :

« 1. Dient artikel 7 van de richtlijn 2004/8/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 ‘ inzake de bevordering van warmtekrachtkoppeling op basis van de vraag naar nuttige warmte binnen de interne energiemarkt en tot wijziging van Richtlijn 92/42/EEG ’, in voorkomend geval in samenhang gelezen met de artikelen 2 en 4 van de richtlijn 2001/77/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 september 2001 ‘ betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt ’ en met artikel 22 van de richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ‘ ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijzigingen en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG ’, in het licht van het algemeen gelijkheidsbeginsel, van artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en van de artikelen 20 en 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, in die zin te worden geïnterpreteerd dat het :

a) alleen van toepassing is op de installaties voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling in de zin van bijlage III van de richtlijn;

b) oplegt, toestaat of verbiedt dat een steunregeling zoals die welke is vervat in artikel 38, § 3, van het decreet van het Waalse Gewest van 12 april 2001 ‘ betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt ’, toegankelijk is voor alle installaties voor warmtekrachtkoppeling die voornamelijk biomassa valoriseren en beantwoorden aan de in dat artikel vastgestelde voorwaarden, met uitsluiting van de installaties voor warmtekrachtkoppeling die voornamelijk hout of houtafvalstoffen valoriseren ?

2. Is het antwoord verschillend indien de installatie voor warmtekrachtkoppeling voornamelijk alleen hout dan wel integendeel houtafvalstoffen valoriseert ? ».

B.9.2. Bij zijn arrest C-195/12 van 26 september 2013 heeft het Hof van Justitie als volgt geantwoord :

« *Eerste deel van de eerste vraag*

35. Met het eerste deel van zijn eerste vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 7 van richtlijn 2004/8 aldus moet worden uitgelegd dat het slechts van toepassing is op installaties voor warmtekrachtkoppeling die hoogrenderende installaties in de zin van deze richtlijn zijn.

36. Dienaangaande zij meteen opgemerkt dat de Uniewetgever, zoals blijkt uit artikel 3, *sub a* en *i*, van richtlijn 2004/8, de begrippen ‘ warmtekrachtkoppeling ’ en ‘ hoogrenderende warmtekrachtkoppeling ’ in de zin van deze richtlijn heeft gedefinieerd.

37. Artikel 2 van richtlijn 2004/8, dat blijkens het opschrift ervan het ‘ toepassingsgebied ’ van deze richtlijn vaststelt, bepaalt dat deze van toepassing is op ‘ warmtekrachtkoppeling zoals gedefinieerd in artikel 3 ’. Uit deze precisering moet worden

afgeleid dat de Uniewetgever dit toepassingsgebied niet heeft willen beperken tot hoogrenderende warmtekrachtkoppeling in de zin van artikel 3, *sub i*.

38. In deze context moet worden vastgesteld dat artikel 7 van richtlijn 2004/8 betreffende steunregelingen op nationaal niveau, zoals blijkt uit de bewoordingen zelf van lid 1 ervan, verwijst naar steun voor ‘ warmtekrachtkoppeling ’, zodat dit artikel niet aldus kan worden uitgelegd dat het toepassingsgebied ervan beperkt is tot ‘ hoogrenderende ’ warmtekrachtkoppeling.

39. Anders dan de Belgische regering stelt, wordt aan deze uitlegging niet afgedaan door het feit dat in artikel 7, lid 2, van richtlijn 2004/8 wordt verwezen naar de bepalingen van het Verdrag inzake staatssteun en dat in punt 24 van de considerans van deze richtlijn is verklaard dat staatssteun in overeenstemming moet zijn met de bepalingen van de communautaire kaderregeling, die inmiddels is vervangen door de richtsnoeren, waarvan de punten 70 en 112 bepalen dat steun voor warmtekrachtkoppeling verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt wanneer zij betrekking heeft op hoogrenderende warmtekrachteenheden in de zin van bijlage III bij deze richtlijn.

40. Een nationale regeling waarbij steun wordt verleend voor warmtekrachtkoppeling moet immers weliswaar, wanneer zij tevens staatssteun vormt, gelet op deze kwalificatie, ook worden getoetst aan de Unierechtelijke bepalingen inzake staatssteun, waarvan de toepasselijkheid overigens volledig onverlet wordt gelaten door richtlijn 2004/8, zoals met name in artikel 7, lid 2, ervan is bepaald, maar deze omstandigheid kan geen afbreuk doen aan de afbakening van het toepassingsgebied van artikel 7 die voortvloeit uit het onderzoek in de punten 36 tot en met 38 van het onderhavige arrest.

41. Gelet op het voorgaande moet op het eerste deel van de eerste vraag worden geantwoord dat artikel 7 van richtlijn 2004/8 aldus moet worden uitgelegd dat het niet alleen van toepassing is op installaties voor warmtekrachtkoppeling die hoogrenderende installaties zijn in de zin van deze richtlijn.

Tweede deel van de eerste vraag en tweede vraag

42. Met het tweede deel van zijn eerste vraag en zijn tweede vraag, die samen moeten worden onderzocht, wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 7 van richtlijn 2004/8, gelezen in samenhang met de artikelen 2 en 4 van richtlijn 2001/77 en artikel 22 van richtlijn 2009/28, gelet op het beginsel van gelijke behandeling en non-discriminatie, dat met name in de artikelen 20 en 21 van het Handvest is neergelegd, aldus moet worden uitgelegd dat het versterkte steun zoals die welke in het hoofdgeding aan de orde is, oplegt, toestaat of verbiedt, voor zover alle installaties voor warmtekrachtkoppeling die voornamelijk biomassa valoriseren, met uitsluiting van installaties voor warmtekrachtkoppeling die voornamelijk hout en/of houtafvalstoffen valoriseren, hiervoor in aanmerking komen.

43. Vooraf zij opgemerkt dat de omstandigheid dat in deze vragen zowel wordt verwezen naar artikel 7 van richtlijn 2004/8 als naar de artikelen 2 en 4 van richtlijn 2001/77 en artikel 22 van richtlijn 2009/28, in wezen valt te verklaren door het in de verwijzingsbeslissing aangehaalde feit dat het decreet van 2001 bepalingen van deze beide richtlijnen uitvoert voor het Waalse Gewest.

44. Wat meer bepaald artikel 38 van dit decreet betreft, op basis waarvan de maatregel is genomen die in het hoofdgeding aan de orde is, zij opgemerkt dat het systeem van de krachtens dit artikel verleende groene certificaten, zoals blijkt uit artikel 37 van dit decreet, is opgezet om zowel de ontwikkeling van de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen als warmtekrachtkoppeling te bevorderen.

45. De installatie die in het hoofdgeding aan de orde is, biedt niet alleen de mogelijkheid om elektriciteit te produceren uit een dergelijke hernieuwbare energiebron in de zin van artikel 2, *sub a* en *b*, van richtlijn 2001/77, *in casu* uit biomassa op basis van hout, maar vormt ook een warmtekrachtkoppelingseenheid in de zin van artikel 3, *sub 1*, van richtlijn 2004/8.

46. Ter beantwoording van de vragen van de verwijzende rechter moet dus zowel rekening worden gehouden met de bepalingen van richtlijn 2004/8, meer bepaald met artikel 7 ervan, dat betrekking heeft op nationale steunmaatregelen voor warmtekrachtkoppeling, als met die van richtlijn 2001/77, meer bepaald met artikel 4 ervan, dat betrekking heeft op nationale steunmaatregelen voor hernieuwbare energiebronnen.

47. Daarentegen hoeft in de onderhavige zaak geen rekening te worden gehouden met de bepalingen van richtlijn 2009/28, aangezien het besluit waarbij is vastgesteld dat IBV geen aanspraak kan maken op de aanvullende steun van artikel 38, § 3, van het decreet van 2001, dateert van 18 juni 2009, dat wil zeggen van vóór de inwerkingtreding van deze richtlijn.

48. Voorts zij eraan herinnerd dat de met name in de artikelen 20 en 21 van het Handvest vervatte bepalingen inzake het beginsel van gelijke behandeling en non-discriminatie is gericht tot de lidstaten wanneer zij het recht van de Unie ten uitvoer brengen, zoals met name uit artikel 51, lid 1, van het Handvest blijkt.

49. Wanneer een lidstaat, zoals in het hoofdgeding, steunmaatregelen voor warmtekrachtkoppeling en hernieuwbare energiebronnen aanneemt binnen een kader zoals vastgesteld door richtlijn 2004/8, meer bepaald artikel 7 ervan, en richtlijn 2001/77, meer bepaald artikel 4 ervan, en aldus het recht van de Unie ten uitvoer brengt, moet hij bijgevolg het met name in de artikelen 20 en 21 van het Handvest neergelegde beginsel van gelijke behandeling en non-discriminatie in acht nemen (zie in die zin arrest van 11 april 2013, *Soukupová*, C-401/11, nog niet gepubliceerd in de *Jurisprudentie*, punt 28).

50. Volgens vaste rechtspraak van het Hof vereist het beginsel van gelijke behandeling en non-discriminatie dat vergelijkbare situaties niet verschillend en verschillende situaties niet gelijk worden behandeld, tenzij dit objectief gerechtvaardigd is (zie met name arresten van 16 december 2008, *Arcelor Atlantique en Lorraine e.a.*, C-127/07, *Jurispr.* blz. I-9895, punt 23; 12 mei 2011, *Luxemburg/Parlement en Raad*, C-176/09, *Jurispr.* blz. I-3727, punt 31, en 21 juli 2011, *Nagy*, C-21/10, *Jurispr.* blz. I-6769, punt 47).

51. Van een schending van het beginsel van gelijke behandeling door een verschil in behandeling kan dus slechts sprake zijn indien de betrokken situaties gelet op alle kenmerken ervan vergelijkbaar zijn (zie met name arrest *Arcelor Atlantique en Lorraine e.a.*, reeds aangehaald, punt 25). De Poolse regering en de Commissie hebben in hun opmerkingen met name betoogd dat *in casu* niet aan deze voorwaarde is voldaan.

52. Dienaangaande zij eraan herinnerd dat de kenmerken van verschillende situaties en dus de vergelijkbaarheid ervan met name moeten worden bepaald en beoordeeld tegen de achtergrond van het voorwerp en het doel van de Unierechtelijke handeling waarbij het betrokken onderscheid wordt ingevoerd. Bovendien moet rekening worden gehouden met de beginselen en doelstellingen van het gebied waaronder de betrokken handeling valt (zie met name reeds aangehaalde arresten *Arcelor Atlantique en Lorraine e.a.*, punt 26, en *Luxemburg/Parlement en Raad*, punt 32 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

53. Deze aanpak is van overeenkomstige toepassing in het kader van een onderzoek waarbij nationale maatregelen ter uitvoering van het Unierecht aan het gelijkheidsbeginsel worden getoetst.

54. Wat in de eerste plaats het voorwerp en de doelstellingen van de Unierechtelijke handelingen betreft in het kader waarvan de in het hoofdgeding aan de orde zijnde regeling is vastgesteld, zij opgemerkt dat richtlijn 2004/8, zoals blijkt uit artikel 1 ervan, tot doel heeft het energierendement te verhogen en de voorzieningszekerheid te verbeteren door een kader te creëren voor de bevordering en ontwikkeling van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling. Voorts wordt in de punten 1 en 5 van de considerans van deze richtlijn verklaard dat de bevordering van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling een prioriteit van de Unie is, gelet op de potentiële voordelen van warmtekrachtkoppeling op het punt van de besparing op primaire energie, het voorkomen van netwerkverliezen en de vermindering van emissies, in het bijzonder broeikasemissies, wat bijdraagt tot de bescherming van het milieu en met name tot het bereiken van de doelstellingen van het Protocol van Kyoto en de continuïteit van de energievoorziening.

55. Richtlijn 2001/77 heeft volgens artikel 1 ervan tot doel de groei van het aandeel van hernieuwbare energiebronnen in de elektriciteitsproductie binnen de interne elektriciteitsmarkt te bevorderen en de grondslag te leggen voor een toekomstige kaderregeling van de Gemeenschap daarvoor.

56. Zoals blijkt uit de punten 1 en 2 van de considerans van deze richtlijn, is deze bevordering van hernieuwbare energiebronnen, waaraan de Unie een hoge prioriteit heeft toegekend, met name hierdoor gerechtvaardigd dat de benutting van deze energiebronnen bijdraagt tot bescherming van het milieu en duurzame ontwikkeling, en dat zij kan bijdragen tot de continuïteit en diversificatie van de energievoorziening en het mogelijk kan maken om sneller de doelstellingen van het Protocol van Kyoto te bereiken.

57. Wat meer bepaald de respectievelijk in artikel 7 van richtlijn 2004/8 en artikel 4 van richtlijn 2001/77 bedoelde nationale steunregelingen voor warmtekrachtkoppeling en voor de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen betreft, blijkt bovendien uitdrukkelijk uit punt 26 van de considerans van richtlijn 2004/8 en uit punt 14 van de considerans van richtlijn 2001/77 dat een belangrijk middel om de doelstellingen van deze richtlijnen te verwezenlijken is de goede werking van deze regelingen te garanderen.

58. Wat in de tweede plaats de beginselen en doelstellingen betreft die gelden op het gebied waarop de richtlijnen 2004/8 en 2001/77 zijn vastgesteld, zij opgemerkt dat beide richtlijnen zijn vastgesteld op grond van artikel 175, lid 1, EG, dat wil zeggen krachtens het milieubeleid van de Unie.

59. Bovendien wordt zowel in artikel 7, lid 2, tweede alinea, van richtlijn 2004/8 als in artikel 4, lid 1, van richtlijn 2001/77 bepaald dat de in deze bepalingen bedoelde nationale steunmechanismen kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de artikelen 6 EG en 174, lid 1, EG.

60. In deze laatste bepaling worden de doelstellingen van het milieubeleid van de Unie opgesomd, namelijk het behoud, de bescherming en de verbetering van de kwaliteit van het milieu, de bescherming van de gezondheid van de mens, het behoedzame en rationele gebruik van natuurlijke hulpbronnen en de bevordering op internationaal vlak van maatregelen om het hoofd te bieden aan regionale of mondiale milieuproblemen.

61. Wat in de derde plaats meer bepaald de keuzes betreft die moeten worden gemaakt bij het uitwerken van de nationale steunregelingen voor warmtekrachtkoppeling en de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, die de richtlijnen 2004/8 en 2001/77 beogen te bevorderen, blijkt uit deze richtlijnen dat de lidstaten op dit gebied een ruime beoordelingsbevoegdheid behouden.

62. Om te beginnen blijkt immers uit punt 32 van de considerans van richtlijn 2004/8 dat deze richtlijn tot doel heeft, algemene beginselen die een kader bieden voor de bevordering van warmtekrachtkoppeling binnen de interne energiemarkt, op het niveau van de Unie vast te stellen, terwijl de gedetailleerde tenuitvoerlegging wordt overgelaten aan de lidstaten, zodat elke lidstaat het regime kan kiezen dat het beste past bij zijn situatie, rekening houdend met de specifieke nationale omstandigheden, in het bijzonder met de klimatologische en de economische situatie, zoals is bepaald in artikel 1 van deze richtlijn.

63. Verder worden de lidstaten weliswaar, zoals blijkt uit de artikelen 3, lid 1, en 4 van richtlijn 2001/77, aangemoedigd om passende maatregelen – zoals de op nationaal niveau vastgestelde steunregelingen – te treffen om het verbruik van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen te stimuleren, maar dienaangaande blijkt uit punt 15 van de considerans van deze richtlijn dat deze geen gemeenschapskader voor deze regelingen vaststelt.

64. Wat voorts de vorm betreft die de steunmechanismen kunnen aannemen, zij opgemerkt dat punt 26 van de considerans van richtlijn 2004/8 en punt 14 van de considerans van richtlijn 2001/77 slechts een opsomming bevatten van de verschillende vormen waarvan de lidstaten over het algemeen in dit verband gebruikmaken, namelijk groene certificaten, investeringssteun, belastingvrijstellingen of -verlagingen, terugbetaling van belasting of directe prijssteun.

65. Wat ten slotte de inhoud van dergelijke steunregelingen voor warmtekrachtkoppeling betreft, bepaalt artikel 7, lid 1, van richtlijn 2004/8 enkel dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat de door hen toegekende steun gebaseerd is op de vraag naar nuttige warmte, in het licht van de beschikbare mogelijkheden om de vraag naar energie te verminderen door middel van andere economisch uitvoerbare of milieuvriendelijke maatregelen, zoals andere energie-efficiëntiemaatregelen. In artikel 4, lid 1, van richtlijn 2001/77 wordt niet specifiek aangegeven welke steunmaatregelen voor hernieuwbare energie worden aangemoedigd, maar wordt enkel vastgesteld dat dergelijke maatregelen kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van artikel 174 EG, zoals in punt 59 van het onderhavige arrest in herinnering is gebracht.

66. Uit de punten 62 tot en met 65 van het onderhavige arrest vloeit voort dat de lidstaten weliswaar worden opgeroepen om, via de toepassing van steunmechanismen voor warmtekrachtkoppeling en de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, bij te dragen tot de verwezenlijking van de door de richtlijnen 2004/8 en 2001/77 nagestreefde doelstellingen en, meer in het algemeen, van de doelstellingen van de Unie op milieugebied, maar dat in de huidige stand van het Unierecht een grote keuzevrijheid aan de lidstaten wordt gelaten bij de toepassing van deze mechanismen.

67. Gelet op de in de punten 54 tot en met 66 van het onderhavige arrest beschreven context kan met name uit de loutere omstandigheid dat artikel 2, *sub b*, van richtlijn 2001/77 een definitie van de term ‘biomassa’ bevat die de biologisch afbreekbare fractie van producten, afvalstoffen en residuen van de landbouw (met inbegrip van plantaardige en dierlijke stoffen), de bosbouw en aanverwante bedrijfstakken, alsmede de biologisch afbreekbare fractie van industrieel en huishoudelijk afval omvat, geenszins worden afgeleid dat de verschillende genoemde soorten stoffen op soortgelijke wijze moeten worden behandeld bij het uitwerken van nationale steunmaatregelen voor warmtekrachtkoppeling en de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen.

68. Verschillende aanwijzingen in de richtlijnen 2004/8 en 2001/77 en de doelstellingen waaraan deze steunmaatregelen in deze context moeten bijdragen, pleiten immers ervoor dat het integendeel inherent is aan het door deze richtlijnen vastgestelde kader dat de betrokken lidstaat de verschillende in artikel 2, *sub b*, van richtlijn 2001/77 genoemde soorten stoffen op basis van zeer uiteenlopende criteria verschillend kan beoordelen.

69. Wat ten eerste de aanwijzingen in de richtlijnen 2004/8 en 2001/77 betreft, blijkt uit punt 31 van de considerans van richtlijn 2004/8 dat het totale rendement en de duurzaamheid van warmtekrachtkoppeling afhangen van veel factoren, zoals met name de ‘gebruikte brandstof’.

70. Zoals in punt 62 van het onderhavige arrest is opgemerkt, blijkt voorts uit artikel 1 en punt 32 van de considerans van richtlijn 2004/8 dat de gedetailleerde tenuitvoerlegging van deze richtlijn wordt overgelaten aan de lidstaten, zodat elke lidstaat het regime kan kiezen dat ‘het beste past bij zijn situatie’, rekening houdend met ‘de specifieke nationale omstandigheden, in het bijzonder met de klimatologische en de economische situatie’.

71. Verder wordt in punt 19 van de considerans van richtlijn 2001/77 verklaard dat het bij de bevordering van de totstandbrenging van een markt voor hernieuwbare energie noodzakelijk is rekening te houden met de positieve gevolgen daarvan voor de ‘regionale en lokale ontwikkelingsmogelijkheden, de perspectieven voor de uitvoer, de sociale samenhang en de werkgelegenheidskansen, vooral voor de kleine en middelgrote ondernemingen en de onafhankelijke energieproducenten’.

72. Artikel 4, lid 2, van deze richtlijn, dat met name betrekking heeft op het voorstel voor een communautaire kaderregeling betreffende steunregelingen ten behoeve van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen dat de Commissie eventueel in een latere fase zou moeten formuleren, bepaalt dat een dergelijk voorstel voor een kaderregeling met name

‘ rekening [zou] moeten houden met het karakter van de verschillende hernieuwbare energiebronnen en met de verschillende technieken en de geografische verschillen ’.

73. Ten tweede wettigen alle door de richtlijnen 2004/8 en 2001/77 nagestreefde doelstellingen en, meer in het algemeen, de doelstellingen van de Unie op het gebied van het milieu eveneens de conclusie dat de verschillende soorten stoffen die onder het begrip ‘ biomassa ’ in de zin van artikel 2, *sub b*, van richtlijn 2001/77 vallen, op een verschillende wijze moeten kunnen worden beschouwd.

74. Zo moet met name hout, een bron die slechts langzaam kan worden hernieuwd, op het vlak van de hernieuwbaarheid zelf van de bron en dus vanuit het oogpunt van de beschikbaarheid ervan, alsook vanuit het oogpunt van duurzame ontwikkeling, behoedzaam en rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen en voorzieningszekerheid, worden onderscheiden van landbouwproducten of huishoudelijk en industrieel afval, die veel sneller worden geproduceerd.

75. Voorts staat vast dat de algemene milieugevolgen van het toegenomen gebruik van biomassa voor de productie van energie dat uit steunmaatregelen kan voortvloeien, verschillen naargelang van de specifieke kenmerken van het soort biomassa dat wordt gebruikt.

76. Wat de mogelijke milieugevolgen van een versterking van de steunmaatregelen ten behoeve van het gebruik van hout en/of houtafval voor de productie van energie betreft, kan het noodzakelijk blijken rekening te houden met het feit dat elke buitensporige of vroegtijdige ontbossing die door dergelijke steunmaatregelen zou kunnen worden aangemoedigd, kan leiden tot een toename van de hoeveelheid koolstofdioxide in de atmosfeer alsook tot een aantasting van de biodiversiteit of van de waterkwaliteit.

77. Een toename van de teelt van landbouwproducten voor de productie van energie kan dan weer verschillende soorten vervuiling die specifiek met de landbouw en met name met het gebruik van meststoffen en pesticiden verbonden zijn, zoals de aantasting van de watervoorraad, doen toenemen.

78. Voorts zij opgemerkt dat de verschillende soorten biomassa die in artikel 2, *sub b*, van richtlijn 2001/77 zijn opgesomd, met name verschillende soorten afvalstoffen omvatten. Voorts wordt in punt 8 van de considerans van richtlijn 2001/77 verklaard dat steun van de lidstaten voor hernieuwbare energiebronnen in overeenstemming dient te zijn met andere doelstellingen van de Unie, in het bijzonder met de afvalhiërarchie. Het staat bijvoorbeeld vast dat stoffen zoals de biologisch afbreekbare fractie van industrieel en huishoudelijk afval, die voornamelijk worden vernietigd of voor de terugwinning van energie worden gebruikt, met name via warmtekrachtkoppeling, gelet op deze hiërarchie, zoals deze laatstelijk is vastgesteld in artikel 4 van richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (*PB* L 312, blz. 3), niet vergelijkbaar zijn met hout dat als grondstof kan worden gebruikt, noch met houtafval, aangezien dit kan worden hergebruikt of gerecycleerd in de betrokken industriële sectoren, waar dergelijke behandelingen in het kader van deze hiërarchie mogelijkterwils de voorkeur verdienen boven de terugwinning van energie.

79. Ten slotte kunnen factoren zoals met name de vraag in welke hoeveelheden de verschillende hernieuwbare energiebronnen op het grondgebied van de betrokken lidstaat aanwezig zijn, of hoe ver deze met het gebruik van deze of gene hernieuwbare energiebron voor warmtekrachtkoppeling of de productie van elektriciteit staat, eveneens een invloed uitoefenen op de keuzes die moeten worden gemaakt bij de selectie van de bronnen van hernieuwbare energie die in deze lidstaat moeten worden bevorderd ter bescherming van het milieu en met het oog op de continuïteit en de diversificatie van de energievoorziening.

80. Gelet op het voorgaande – met name op de door de richtlijnen 2001/77 en 2004/8 nagestreefde doelstellingen en de doelstellingen van de Unie op milieugebied, de ruime beoordelingsmarge waarover de lidstaten krachtens deze richtlijnen beschikken bij de vaststelling en de uitvoering van de steunregelingen ter bevordering van warmtekrachtkoppeling en de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, en de specifieke kenmerken van deze verschillende soorten biomassa – moet worden vastgesteld dat de verschillende soorten biomassa die voor warmtekrachtkoppeling kunnen worden gebruikt, zich in het kader van deze steunregelingen niet in een vergelijkbare situatie bevinden vanuit het oogpunt van een eventuele toepassing van het gelijkheidsbeginsel, waarvan het Unierecht de eerbiediging verzekert.

81. Integendeel, het is inherent aan deze context dat deze verschillende soorten biomassa op een verschillende wijze moeten kunnen worden behandeld en dat met name op grond van diverse milieuoverwegingen keuzes moeten kunnen worden gemaakt met betrekking tot de soorten stoffen die voor steun in aanmerking komen, en variatie moet kunnen worden gebracht in de concrete uitwerking van dergelijke steunmaatregelen, daaronder begrepen de omvang ervan, zonder dat in de huidige stand van het Unierecht kan worden vastgesteld dat de lidstaten de grenzen van hun ruime regelgevende bevoegdheid ter zake kennelijk hebben overschreden door te oordelen dat de verschillende soorten biomassa zich niet in dezelfde situatie bevinden (zie naar analogie arrest *Luxemburg/Parlement en Raad*, reeds aangehaald, punten 50 en 51).

82. Gelet op de voorgaande overwegingen moet op het tweede deel van de eerste vraag en op de tweede vraag worden geantwoord dat het met name in de artikelen 20 en 21 van het Handvest neergelegde beginsel van gelijke behandeling en non-discriminatie in de huidige stand van het Unierecht niet eraan in de weg staat dat de lidstaten bij de invoering van nationale steunregelingen voor warmtekrachtkoppeling en de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, zoals bedoeld in artikel 7 van richtlijn 2004/8 en artikel 4 van richtlijn 2001/77, voorzien in versterkte steun zoals die welke in het hoofdgeding aan de orde is, waarvoor alle installaties voor warmtekrachtkoppeling die voornamelijk biomassa valoriseren, met uitsluiting van installaties die voornamelijk hout en/of houtafvalstoffen valoriseren, in aanmerking komen ».

Ten aanzien van de relevantie van het antwoord van het Hof van Justitie

B.10.1. Volgens de verzoekende partij voor de Raad van State zou het Hof van Justitie haar situatie niet correct hebben benaderd, waarbij dat Hof zich ertoe zou hebben beperkt vast te stellen dat de biologisch afbreekbare fractie van de industriële of huishoudelijke

afvalstoffen niet vergelijkbaar is met hout en met herbruikbare of recycleerbare afvalstoffen van hout. Volgens die partij zou echter ook rekening moeten worden gehouden met het statuut van biomassa uit afvalstoffen van hout die niet kunnen worden hergebruikt, noch gerecycleerd, namelijk de afvalstoffen van hout die zij zegt te gebruiken in haar installatie voor warmtekrachtkoppeling.

B.10.2. Het gegeven dat het Hof van Justitie in punt 78 van zijn arrest gewag heeft gemaakt van de niet-vergelijkbaarheid tussen de biologisch afbreekbare fractie van industrieel en huishoudelijk afval, enerzijds, en de afvalstoffen van hout, anderzijds, « aangezien dit kan worden hergebruikt of gerecycleerd in de betrokken industriële sectoren », maakt het, in tegenstelling tot wat de verzoekende partij aanvoert, niet mogelijk aan te nemen dat het antwoord van het Hof van Justitie op de door het Hof gestelde vragen niet geldt voor het specifieke geval waarin de afvalstoffen van hout die voor warmtekrachtkoppeling worden gebruikt, niet kunnen worden gerecycleerd of hergebruikt.

Het volstaat immers vast te stellen dat het Hof van Justitie, met het punt dat de verzoekende partij voor de Raad van State onderstreept, uitsluitend wil aantonen dat, ten opzichte van de hiërarchische indeling van de afvalstoffen, gepreciseerd bij artikel 4 van de richtlijn 2008/98/EG van 19 november 2008 « betreffende afvalstoffen », beide beoogde categorieën van brandstoffen niet vergelijkbaar zijn.

Dat argument maakt evenwel deel uit van een ruimere motivering op basis waarvan het Hof van Justitie tot de vaststelling komt dat biomassa uit houtresiduen niet vergelijkbaar is met de andere categorieën van biomassa. De andere argumenten die het Hof van Justitie aanvoert om tot een dergelijke conclusie te komen, steunen echter geenszins op het gegeven dat biomassa uit hout of afvalstoffen van hout gedeeltelijk herbruikbaar of recycleerbaar zou zijn.

B.10.3. De verzoekende partij voor de Raad van State kan zich des te minder beroepen op een dergelijke interpretatie, daar de advocaat-generaal, in zijn conclusies, de aandacht van het Hof had gevestigd op het specifieke karakter van de afvalstoffen van hout en, in het bijzonder, de houtresiduen die niet op een andere wijze konden worden verwerkt dan de energetische valorisatie of de verwijdering (zie met name de punten 89 en 90 van zijn conclusies).

B.10.4. Er dient bijgevolg niet te worden ingegaan op de vraag van de verzoekende partij voor de Raad van State om aan het Hof van Justitie hierover opnieuw een vraag te stellen. De interpretatie van de bepalingen van het recht van de Unie, waar die partij om vraagt, is immers reeds gegeven door het Hof van Justitie in zijn arrest van 26 september 2013 (HvJ, 6 oktober 1982, C-283/81, *CILFIT*, punt 21).

Ten gronde

B.11. In zijn prejudiciële vraag vergelijkt de Raad van State de situatie van de installaties voor warmtekrachtkoppeling die hout of afvalstoffen van hout valoriseren met die van de installaties voor warmtekrachtkoppeling die elke andere vorm van afvalstoffen valoriseren.

B.12. De in het geding zijnde bepaling strekt ertoe de omzetting van de voormelde richtlijnen 2004/8/EG en 2001/77/EG te verzekeren, zoals is uiteengezet in B.5, zodat bij het onderzoek van de naleving van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet rekening dient te worden gehouden met de doelstellingen die worden nagestreefd door die richtlijnen en meer in het algemeen door het recht van de Europese Unie inzake leefmilieu, teneinde te bepalen of die twee categorieën van installaties voor warmtekrachtkoppeling voldoende vergelijkbaar zijn.

Rekening houdend met het zeer technische karakter van de in het geding zijnde materie dient aan de bevoegde wetgever een ruime beoordelingsmarge te worden gelaten en er kan hem niet worden verweten de verscheidenheid van de situaties op vereenvoudigde wijze en bij benadering te hebben beschouwd.

B.13.1. Zoals het Hof van Justitie, merkt het Hof meer in het bijzonder op dat de situaties van de in het geding zijnde installaties voor warmtekrachtkoppeling fundamenteel verschillend kunnen worden geacht, rekening houdend met de zeer verschillende gevolgen op het vlak van het milieu en de economie die voor elk daarvan voortvloeien uit de toepassing van een mechanisme voor de ondersteuning van de warmtekrachtkoppeling zoals het mechanisme van het « dubbele groene certificaat ».

B.13.2. De verzoekende partij voor de Raad van State voert aldus onterecht aan dat de toekenning van een dubbel groen certificaat aan installaties voor warmtekrachtkoppeling die gebruik maken van niet-recycleerbare en niet-herbruikbare afvalstoffen van hout geen gevolgen zou hebben voor de beschikbaarheid van de hulpbron of voor het risico van ontbossing of verhoging van de hoeveelheid koolstofdioxide in de atmosfeer.

Er dient immers rekening te worden gehouden met de extra aantrekkingskracht van een grondstof zoals hout, in haar geheel, wanneer de energetische valorisatie van de residuen ervan, ongeacht of die al dan niet recyclebaar of herbruikbaar zijn, het voorwerp kan uitmaken van een mechanisme voor financiële ondersteuning. Met dat gevolg dient des te meer rekening te worden gehouden wanneer, zoals te dezen, de onderneming die de grondstof verwerkt, vervolgens ook de houtresiduen gebruikt voor een warmtekrachtkoppeling die financieel kan worden ondersteund door de overheid.

B.13.3. De Waalse Regering heeft overigens terecht gewezen op de noodzaak om de markt van de groene elektriciteit te regelen. Zij heeft overigens, door middel van elementen die niet zonder redelijke verantwoording lijken te zijn en met name universitaire studies, het risico van een verstoord evenwicht aangetoond, zowel voor de markt van de groene certificaten als voor de industriële houtsector, dat zou voortvloeien uit een uitbreiding van het mechanisme van het dubbele groene certificaat tot de installaties voor warmtekrachtkoppeling die gebruik maken van hout of afvalstoffen van hout.

In dat opzicht en zoals het Hof van Justitie eraan heeft herinnerd in punt 57 van zijn voormelde arrest, maakt de goede werking van de mechanismen voor financiële ondersteuning van de ontwikkeling van warmtekrachtkoppeling en van hernieuwbare energiebronnen het mogelijk de doelstellingen gemakkelijker te bereiken die worden nagestreefd door de richtlijnen die de Waalse decreetgever wilde omzetten.

Gelet op de beoordelingsruimte die ter zake aan de bevoegde wetgever dient te worden gelaten en op het *a priori* redelijke karakter van de elementen waarop hij steunt, staat het niet aan het Hof de analyse van de decreetgever opnieuw in het geding te brengen om de enige reden dat andere studies, die door de verzoekende partij voor de Raad van State worden aangevoerd, zouden toelaten tot een andere conclusie te komen.

B.14.1. Er kan evenmin worden aangevoerd, in tegenstelling tot wat de verzoekende partij voor de Raad van State beweert, dat de niet-recycleerbare en niet-herbruikbare afvalstoffen van hout niet vergelijkbaar zijn met de afvalstoffen van hout die kunnen worden hergebruikt of gerecycleerd. De financiële ondersteuning voor de verbranding van afvalstoffen van hout in een installatie voor warmtekrachtkoppeling kan immers een invloed hebben op het milieu, ongeacht of die afvalstoffen al dan niet recycleerbaar of herbruikbaar zijn. Bovendien zijn die twee categorieën van afvalstoffen van hout afkomstig van eenzelfde grondstof en dus van een identieke hoeveelheid beschikbare hernieuwbare hulpbronnen.

In elk geval heeft de aan het Hof gerichte prejudiciële vraag geen betrekking op de gelijkheid van behandeling tussen die twee soorten van afvalstoffen van hout en het staat niet aan de partijen voor de verwijzende rechter de prejudiciële vraag te herformuleren die die laatste aan het Hof heeft gesteld.

B.14.2. Hetzelfde geldt voor het argument dat de verzoekende partij uiteenzet in haar eerste proceduregeschriften betreffende het verschil in behandeling dat de in het geding zijnde bepaling invoert volgens het MW-productievermogen per eenheid voor warmtekrachtkoppeling. Dat verschil in behandeling maakt niet het voorwerp uit van de aan het Hof gerichte prejudiciële vraag, zodat de bestaanbaarheid ervan met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet dient te worden onderzocht.

B.14.3. Ten slotte kan de decreetgever niet worden verweten dat hij, met schending van de hiërarchische indeling van de verwerking van de afvalstoffen, voorrang heeft gegeven aan de verwijdering van de afvalstoffen van hout die niet recycleerbaar noch herbruikbaar zijn, ten koste van de energetische valorisatie ervan. Zoals is vermeld in B.3, kan, enerzijds, de installatie voor warmtekrachtkoppeling die die soorten van afvalstoffen gebruikt, het mechanisme van het dubbele groene certificaat genieten voor de productie van elektriciteit die zij opwekt tot een vermogen van 5 MW en, anderzijds, die installatie voor de productie boven dat vermogen het mechanisme van het gewone groene certificaat verder genieten.

Hieruit volgt eveneens dat de decreetgever erover heeft gewaakt een evenwicht te verzekeren tussen zijn wil om het gebruik van warmtekrachtkoppeling en van hernieuwbare energiebronnen, ook door de verbranding van hout en van afvalstoffen van hout, te bevorderen, en de vereisten inzake milieu en economie, die specifiek zijn voor elke substantie

die valt onder het begrip « biomassa » en die verschillen in behandeling impliceren die inherent zijn aan de invoering van een mechanisme voor de ondersteuning van warmtekrachtkoppeling en van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen.

B.15. Het in het geding zijnde verschil in behandeling is niet onbestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.16. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 38, § 3, van het decreet van het Waalse Gewest van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt, zoals vervangen bij artikel 13 van het decreet van 4 oktober 2007, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 13 februari 2014.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

J. Spreutels